

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЧЕХІЮ, ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ НА НИХ

Відносини між Україною та Чеською Республікою є важливою ланкою у міжнародному економічному ринку, ці відносини стосуються багатьох аспектів, а саме: освіти, науки, культури, народної дипломатії, політики, та економіки.

Безперечно, відносини Чехії та України є взаємовигідними. Ці країни-експортери визначені пріоритетними між собою. Україна отримує прямі інвестиції від Чеської Республіки, що в свою чергу покращує стан української економіки. Обіг чеського капіталу станом на 2020 рік становило близько 182,9 млн. доларів США. [5] Капіталовкладення ЧР є спрямованим у галузях: промисловості, нерухомості, оптової та роздрібною торгівлі, та машинобудівництва. Основні товарні позиції імпорту з Чехії в Україну: засоби наземного транспорту – 19,5%, реактори ядерні, котли, устаткування – 17,0%, електричні машини і устаткування – 14,5%, пластмаси, полімерні матеріали – 6,3%, палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки – 4,4, різні готові вироби – 4,3%. За останні роки співпраці у двосторонніх відносинах цих держав, ми можемо спостерігати таку динаміку – товарообіг зріс на 9% від 2019 року, та досягли рекордного рівня – 2086,5 млн. дол. США. [3]

Економічні стосунки між Україною та Чехією зумовлені рядом факторів:

- Історичні та культурні цінності.
- Відсутність територіальних непорозумінь.
- Політично-партнерські відносини.
- Взаємо-вигідність в господарському та національному аспектах.
- Спільна мета щодо позицій на європейському ринку.
- Солідарність до національних меншин в країнах.

Оскільки ЧР є членом ЄС вона підпорядковується правилам та політиці європейського ринку. Така співпраця України сформувала в державі правила щодо поведінки на ринку європейської арени, що визначаються положеннями Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (вступила в силу 01.09.2017 р.).

Чеська Республіка володіє невеликим та водночас конкурентоспроможним типом сировини, що в свою чергу дає змогу збуту, українського експорту. Таким чином ми можемо спостерігати ріст експорту протягом останніх років на українському ринку. Головною умовою ефективного співробітництва із ЧР є налагодження стабільних коопераційних зв'язків, саме це створює можливість реалізації продукції українського походження на території ЄС, а саме Чехії. Найбільш перспективним шляхом для обох сторін є дистриб'юторство та участь в тендерах.

Останній та не по значимості проект вартістю 1,7 мільярда крон, чеська компанія NUVIA допомагає покращити та усучаснити українську атомну електростанцію. Проте під час реалізації таких проектів виникають деякі непорозуміння та труднощі. От наприклад, у 2018 році чеські партнери не отримали залізної руди з України, що в свою чергу стало перепорою для повноцінної роботи. Європейські партнери усвідомлюють усю важкість повноцінної співпраці з Україною, зумовлено це надмірною бюрократизацією, розвиненою корупцією та недосконалою правовою системою.

Зараз ми можемо спостерігати погіршення ситуації на ринку спричиненою економічною кризою, що в свою чергу спричинена пандемією коронавірусу. У 2020 р. товарообіг між країнами скоротився на 13,7% та становив 1799 млн. дол. США. Експорт з України в ЧР зменшився на 10,3% і склав 826,3 млн. дол. США. Імпорт скоротився на 16,5% та становив 972,7 млн. дол. США. Негативне сальдо торгівлі товарами становило 146,4 млн. дол. США.

Основні товарні позиції українського експорту в Чехію: руда, шлаки, попіл – 39,3% від загального обсягу, електричні машини і устаткування – 24,9%, деревина і вироби з неї – 5,0%, чорні метали – 4,5%, реактори ядерні, котли, устаткування – 3,3%, палива мінеральні, нафта, електроенергія – 2,4%. [4]

Чехія одна із небагатьох країн ЄС, що прийняла найрадикальніших заходів після початку поширення вірусу. Країна зробила повний локдаун, перетинати кордон країни могли лише громадяни або особи з дозволом на проживання, не знімаючи обов'язкового домашнього карантину. Також були здійснені поправки в законі про національний банк Чехії. Суть таких дій була спрямована на зміцнення стабільності ринку на території ЧР. Тенденції ведення капіталу на європейському ринку не будуть змінюватись суттєво, сьогоднішня пандемія є лише пришвидшенням неминучих змін у всесвітній економіці в цілому. Щодо України, яка є країною третього світу вона може зазнати великих втрат та кризи в економіці, адже вона напряму залежить від країн, що постачають нафту та газ, а внаслідок зменшення попиту на енергоносії відбудеться зростання цін на ресурси інших країн. [1]

Таким чином, підсумовуючи усе вищесказане ми можемо зробити висновок, що українсько–чеські економічні відносини не є досконалими проте володіють великими перспективами для обох сторін. Адже в першу чергу це місце збуту товару, це нові робочі місця, це неабиякий вклад в покращення економіки обох країн, і звичайно збільшення ВВП на душу населення, у державах, що співпрацюють не один рік, та отримують вигідні умови для існування, та процвітання бізнесу, що в свою чергу збільшує прибуток. [2]

Перелік використаних джерел:

1. Вдовиченко В. ПАНДЕМІЯ COVID-19 В ЄС [Електронний ресурс] / Вікторія Вдовиченко // Рада зовнішньої політики “Українська призма”. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/05/COVID19EU.pdf>.

2. Ідеологія причин нерівності та суперечності глобального економічного розвитку [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-2_0-pages-24_30.pdf.

3. Посольство. Політичні відносини між Україною та Чехією [Електронний ресурс] / Посольство. – 23. – Режим доступу до ресурсу: <https://czechia.mfa.gov.ua/308-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-chehijeju>.

4. Посольство. Учасники першого засідання Українсько-чеського форуму розробили рекомендації для урядів України та Чехії й ухвалили свою Резолюцію [Електронний ресурс] / Посольство // Embassy of Ukraine in Prague. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://czechia.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/358-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-chehijeju>.

5. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Чехією [Електронний ресурс] / Посольство. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://czechia.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/358-torgovelyno-jekonomichne-spivrobotnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-chehijeju>.

Сеник Руслан

Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

СУЧАСНИЙ СТАН НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Туристичну індустрію можна справедливо вважати феноменом XXI ст., адже вона залучила понад 150 країн світу з 195. Дана галузь тривалий час демонструвала впевнене зростання та розвиток, що був зупинений лише внаслідок пандемії COVID-19. При цьому, за прогноною оцінкою UNWTO (за відсутності втручання пандемії) до 2030 року прибутки від туризму мали скласти понад 1,36 млрд дол. США [1]. Статистично це означає, що 1 із 5 жителів планети залучений до туристичних потоків.

Оцінка конкурентоспроможності країни у сфері туризму – непросте завдання, оскільки доводиться враховувати велику кількість показників. Світовий економічний форум (ВЕФ) розробив власний індекс конкурентоспроможності подорожей та туризму (ТТСІ).

Індекс конкурентоспроможності подорожей та туризму вимірює ряд факторів та політик, які забезпечують сталий розвиток сектора подорожей та туризму та сприяють розвитку та конкурентоспроможності країни.

Після різкого падіння у 2020 році через пандемію коронавірусу (COVID-19) внесок туризму у світовий ВВП у 2021 році зріс на 21,7% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Загалом подорожі та туризм становитимуть 5,81 трильйона доларів США у світовому ВВП у 2021 році, що приблизно на 1 трильйон доларів США більше, ніж у 2020 році, але все ще нижче рівня до пандемії (рис. 1).